

183. Bijbelstudie over CHERUBS EN SERAFS K'RUVIM v'S'RAFIM כְּרוּבִים וְשֵׂרָפִים

Deel 1: De cherubs

In de vorige bijbelstudie waarin wij de hemelen behandelden hadden we het ook over het visioen waarin Yochanan [Johannes] G'ds troon in de derde hemel te zien kreeg. In het vierde hoofdstuk van het boek Openbaringen geeft hij een beschrijving van vier merkwaardige wezens die hij daar zag. Wij lezen dit verslag vanuit de NBG-vertaling: *“Na deze dingen zag ik, en zie, er was een deur geopend in de hemel; en de eerste stem, die ik gehoord had, alsof een bazuin met mij sprak, zeide: Klim hierheen op en ik zal u tonen, wat na dezen geschieden moet. Terstond kwam ik in vervoering des geestes en zie, er stond een troon in de hemel en iemand was op die troon gezeten. En die erop gezeten was, was van aanzien de diamant en sardius gelijk; en een regenboog was rondom de troon, van aanzien de smaragd gelijk. En rondom de troon waren vierentwintig tronen, en op die tronen waren vierentwintig oudsten gezeten, in witte klederen gekleed en met gouden kronen op hun hoofden. En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit; en zeven vurige fakkels brandden voor de troon; dit zijn de zeven Geesten G'ds en voor de troon was als een glazen zee, kristal gelijk. En midden in de troon en rondom de troon waren vier dieren, vol ogen van voren en van achteren. En het eerste dier was een leeuw gelijk, en het tweede dier een rund gelijk en het derde dier had een gelaat als van een mens, en het vierde dier was een vliegende arend gelijk. En de vier dieren hadden elk voor zich zes vleugels en waren rondom en van binnen vol ogen en zij hadden dag noch nacht rust, zeggende: Heilig, heilig, heilig is de Eeuwige G'd, de Almachtige, die was en die is en die komt. En wanneer de dieren heerlijkheid, eer en dankzegging zullen brengen aan Hem, die op de troon gezeten is en tot in alle eeuwigheden leeft, zullen de vierentwintig oudsten zich nederwerpen voor Hem, die op de troon gezeten is en Hem aanbidden, die tot in alle eeuwigheden leeft, en zij zullen hun kronen voor de troon werpen, zeggende: Gij, onze Adonai en Elohim, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, de eer en de macht; want Gij hebt alles geschapen, en om Uw wil was het en werd het geschapen.”* (חזירן) Chizayon [Openbaring] 4:1-11, NBG).

קדוש קדוש קדוש Qadosh, qadosh, qadosh - Heilig, heilig, heilig!

Deze tekst roept enkele vragen op. Wie zijn deze vier merkwaardige dieren? Zijn het cherubs of serafs? Met beide groepen vertonen zij namelijk bepaalde overeenkomsten. Ik zal ze even op een rijtje zetten. Laten we beginnen met de serafs. Over hen lezen wij in de Bijbel het volgende: *“In het sterfjaar van koning Uzzia zag ik Adonai zitten op een hoge en verheven troon en Zijn zomen vulden de tempel. Serafs (Hebr.: שֵׂרָפִים s'rafim) stonden boven Hem; ieder had zes vleugels: met twee bedekte hij zijn aangezicht, met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. En de een riep de ander toe: Heilig, heilig, heilig is de Eeuwige Tz'vaot, de ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol!”* (ישעייהו) Yeshayahu [Jesaja] 6:1-3, NBG).

Ziet u de overeenkomst? Ik zal de daarmee corresponderende zin uit Openbaring nog een keer daarnaast leggen: *“En de vier dieren hadden elk voor zich zes vleugels en waren rondom en van binnen vol ogen en zij hadden dag noch nacht rust, zeggende: Heilig, heilig, heilig is de Eeuwige G'd, de Almachtige, die was en die is en die komt!”* Twee dingen springen bij het lezen hiervan meteen in het oog: in beide teksten hebben de hemelse wezens zes vleugels en in beide teksten roepen zij de Trisagion, het 'driemaal heilig'. Daaruit zou men aldus kunnen concluderen, dat de vier dieren uit Openbaring identiek zouden moeten zijn aan de serafs uit Jesaja. Probleem opgelost zou je zeggen. Maar schijn bedriegt! Behalve de zes vleugels geeft de tekst uit Jesaja namelijk verder geen beschrijving van het uiterlijk van de serafs en kunnen we die dus ook niet vergelijken met dat van de dieren uit Openbaring. Dat beide groepen het

'driemaal heilig' roepen wil nog niet zeggen dat het dezelfde wezens zijn. Bovendien verschilt de daarop volgende zin in beide lofprijzingen. Om de vier dieren daadwerkelijk te kunnen identificeren hebben we meer aanwijzingen nodig. Gelukkig zijn die er ook wel. Daarvoor moeten we even het boek Ezechiël opslaan.

חַיּוֹת Tz'vaot - Hemelse machten

De hierboven geciteerde NBG-vertaling heeft het in Openbaring 4:6 over vier dieren, maar dat lijkt mij geen juiste vertaling, want drie van hen leken wel op dieren, maar zij waren geen dieren. En het vierde al helemaal niet, want die leek op een mens. Daarom lijkt mij 'levende wezens' (Groot Nieuws Bijbel en Het Boek) of gewoon 'wezens' (Nieuwe Bijbelvertaling) een betere vertaling, die bovendien letterlijk aansluit bij de beschrijving van soortgelijke levensvormen in Ezechiël 1. In de Hebreeuwse grondtekst staat daar het woord חַיּוֹת chayot, dat is het meervoud van חַיָּה chaya, hetgeen letterlijk 'iets dat leeft' betekent. In de Hebreeuwse vertaling van Openbaring 4 staan dezelfde woorden חַיָּה chaya en חַיּוֹת chayot. Ook de beide Griekse woorden ζῶα zōa en ζῶον zōon hebben dezelfde betekenis.

Verder is het mij opgevallen dat er in deze tekst niet over engelen wordt gesproken. Dat vond ik eerlijk gezegd vreemd omdat wij er altijd vanuit gingen dat zowel de cherubs alsook de serafs engelen waren. En als er in Openbaring 4:6 niet duidelijk bij vermeld staat of het nu cherubs of serafs waren zou ik het logischer gevonden hebben als er dan de neutrale term 'engelen' had gestaan in plaats van 'dieren'. In dat geval maakte het niets uit of het nu de ene of de andere soort was. Maar dat staat er niet. Waarom niet? Omdat zowel de cherubs alsook de serafs helemaal geen engelen zijn! Beide soorten worden weliswaar sinds Pseudo-Dionysius in het christendom als engelen geïnterpreteerd en op schilderijen en tekeningen als mensen met vleugels afgebeeld waardoor ze zich niet van gewone engelen onderscheiden, maar vanuit de Schriften valt dit niet te herleiden. Nergens in de hele Bijbel worden cherubs en serafs 'engelen' genoemd. Daaruit kom ik tot de conclusie, dat zij aparte hemelse levensvormen zijn, die naast de engelen bestaan.

Evenals de engelen behoren ook deze beide totaal verschillende soorten van bovennatuurlijke wezens tot de hemelbewoners en maken deel uit van de חַיּוֹת tz'vaot. Heeft u zich wel eens afgevraagd wat dit woord betekent? We komen het in de NBG-vertaling onvertaald in Romeinen 9:29 tegen: *"En gelijk Jesaja tevoren gezegd had: Indien de Here Sebaot ons geen zaad overgelaten had, als Sodom zouden wij geworden zijn en aan Gomorra zouden wij gelijk gemaakt zijn."* Ook in Jacobus 5:4 is dit woord onvertaald vanuit het Hebreeuws overgenomen: *"Zie, het loon, dat door u is ingehouden van de arbeiders, die uw landen hebben gemaaid, schreeuwt, en het geroep van hen, die uw oogst hebben binnengehaald, is doorgedrongen tot de oren van de Here Sebaot."* In alle overige teksten is de titel יהוה חַיּוֹת Adonai tz'vaot weergegeven met 'de HERE der heerscharen' (NBG), in de Statenvertaling met 'de HERE der heirscharen', in Het Boek met 'de HERE van de hemelse legermachten' en in de Nieuwe Bijbelvertaling met 'de Heer der hemelse machten'. Met deze titel wordt de Eeuwige aangeduid als opperbevelhebber van de hemelse legermachten. Evenals de engelenlegers behoren ook de cherubs en de serafs tot de hemelse machten. Daarom moet in Openbaring 4:6 de vertaling 'levende wezens' of gewoon 'wezens' de voorkeur krijgen boven 'dieren', zoals dit ook in Ezechiël 1 het geval is.

חַיּוֹת אַרְבַּע Ar'ba'a chayot - Vier wezens

Laten we het eerste hoofdstuk van het boek Ezechiël vanaf vers vier t/m vers 28 even nauwkeurig doorlezen: *"En ik zag en zie, een stormwind kwam uit het noorden, een zware wolk met flikkerend vuur en omgeven door een glans; daarbinnen, midden in het vuur, was wat er uitzag als blinkend metaal. En in het midden daarvan was wat geleek op vier wezens; en dit was hun voorkomen: zij hadden de gedaante van een mens, ieder had vier aangezichten en ieder van hen vier vleugels.*

Wat hun benen aangaat, deze waren recht; en hun voetzolen waren als die van een kalf en fonkelden als gepolijst koper. Onder hun vleugels waren mensenhanden aan hun vier zijden. En

wat de aangezichten en de vleugels van die vier betreft, hun vleugels waren met elkander verbonden. Zij keerden zich niet om als zij gingen; zij gingen ieder recht voor zich uit.

En wat hun aangezichten betreft, die geleken bij alle vier ter rechterzijde op dat van een mens en dat van een leeuw; bij alle vier ter linkerzijde op dat van een rund; ook hadden alle vier het aangezicht van een arend. Hun vleugels waren naar boven uitgespreid; ieder had er twee die met elkander verbonden waren; en twee bedekten hun lichaam. En zij gingen ieder recht voor zich uit; waarheen de geest wilde gaan, gingen zij; zij keerden zich niet om als zij gingen.

En wat de gedaante der wezens betreft, hun aanblik was als die van brandende vuurkolon, als van fakkels; zich bewegend tussen de wezens. En het vuur glansde en bliksemen schoten daaruit. De wezens snelden heen en weer als bliksemschichten.

En ik zag naar de wezens en zie, op de grond naast de wezens, aan de voorzijde van alle vier, was een rad. De aanblik en het maaksel van de raderen was als de schittering van een turkoois; zij hadden alle vier een zelfde vorm; hun aanblik en maaksel was, alsof er een rad was midden in een rad. Als zij gingen, konden zij naar alle vier zijden gaan; zij keerden zich niet om als zij gingen. Hun velgen waren hoog en ontzagwekkend; en bij alle vier waren deze velgen rondom vol ogen. Als de wezens gingen, gingen de raderen naast hen; en als de wezens zich van de grond verhieven, verhieven zich ook de raderen. Waarheen de geest wilde gaan, gingen zij; waarheen de geest wilde gaan; en de raderen verhieven zich tegelijk met hen; want de geest der wezens was ook in de raderen. Als genen gingen, gingen dezen; als genen stilstonden, stonden dezen stil; als genen zich van de grond verhieven, verhieven zich de raderen tegelijk met hen, want de geest der wezens was ook in de raderen.

Boven de hoofden der wezens was wat geleek op een uitspansel als ontzagwekkend ijskristal, uitgespreid boven over hun hoofden. En onder het uitspansel stonden hun vleugels recht naar elkander uitgestrekt; ieder had er twee, die van voren en van achteren zijn lichaam bedekten. Als zij gingen, hoorde ik het geruis hunner vleugels als het gebruis van vele wateren, als de stem des Almachtigen: een dreunend geluid als van een leger; als zij stilstonden, lieten zij hun vleugels hangen. En een stem klonk van boven het uitspansel dat boven hun hoofden was; als zij stilstonden, lieten zij hun vleugels hangen.

Boven het uitspansel boven hun hoofden was wat er uitzag als lazuursteen, dat de vorm had van een troon; en daarboven, op hetgeen een troon geleek, een gedaante, die er uitzag als een mens. En ik zag iets schitteren als metaal; vanaf wat op zijn lendenen leek naar boven als vuur omvat door een hulsel; en vanaf wat op zijn lendenen leek naar beneden, zag ik iets als vuur omgeven door een glans. Zoals de aanblik is van de boog, die in de regentijd in de wolken verschijnt, zo was de aanblik van die omhullende glans. Aldus was het voorkomen der verschijning van de heerlijkheid van de Eeuwige. Toen ik haar zag, viel ik op mijn aangezicht, en ik hoorde de stem van Een, die sprak.” (יְחִזְקִיאֵל Yechez'q'el [Ezechiël] 1:4-28, NBG).

כְּרוּבִים אַרְבַּע Ar'ba'a k'ruvim - Vier cherubs

De beschrijving van de vier wezens in Ezechiël komt dermate overeen met die in Openbaring 4, dat wij ondanks de kleine verschillen waar ik straks nog nader op in zal gaan eerder geneigd zijn om deze met hen te identificeren dan met de eerder genoemde serafs. Maar al zou dit het geval zijn, dan weten we evengoed nog steeds niet om welke wezens het hier gaat. Daarvoor moeten we naar het hoofdstuk 10 van hetzelfde boek Ezechiël, want daar krijgt de profeet hen opnieuw te zien en noemt daarbij hun naam. Laten we even kijken wat daar staat:

“En ik zag en zie, op het uitspansel boven het hoofd der cherubs was iets als lazuursteen, gelijkend op de vorm van een troon, die zich daarboven vertoonde. En Hij zeide tot de man die in linnen gekleed was: Ga tussen de wielen onder de cherub en vul uw handen met vurige kolen van tussen de cherubs en strooi die uit over de stad. En voor mijn ogen ging hij daarheen. De cherubs nu stonden aan de rechterzijde van de tempel, toen de man erheen ging; en een wolk vervulde de binnenste voorhof.

Toen verhief zich de heerlijkheid van de Eeuwige van boven de cherub en begaf zich naar de dorpel van de tempel, en de tempel werd vervuld met de wolk, en de voorhof was vol van de glans van de heerlijkheid van de Eeuwige. Het geruis van de vleugels der cherubs werd gehoord tot aan de buitenste voorhof, als de stem van G'd, de Almachtige, wanneer Hij spreekt. Nadat Hij de man die in linnen gekleed was, bevolen had: Neem vuur van tussen de wielen, van

tussen de cherubs, ging deze naast een van de raderen staan. Daarop strekte een cherub zijn hand uit van tussen de cherubs naar het vuur tussen de cherubs, nam daarvan en legde het in de handen van hem die in linnen gekleed was; deze nam het en ging heen. Want bij de cherubs was onder hun vleugels iets zichtbaar, dat de vorm had van een mensenhand.

En ik zag en zie, er bevonden zich vier raderen naast de cherubs, naast elke cherub een rad. De aanblik van de raderen was als schitterend turkoois. En wat hun voorkomen betreft: zij hadden alle vier een zelfde vorm, alsof er een rad was midden in een rad. Als zij gingen, konden zij naar alle vier zijden gaan; zij keerden zich niet om als zij gingen. Naar de plaats waarheen de voorste zich wendde, volgden zij hem, zonder zich om te keren als zij gingen. Hun gehele lichaam (hun rug, hun handen, hun vleugels) en de raderen waren rondom vol ogen; alle vier hadden zij hun rad. Wat de raderen betreft, zij werden te mijnen aanhoren Werveling genoemd.

Ieder had vier aangezichten. Het eerste gezicht was dat van een cherub, en het tweede dat van een mens, het derde was het aangezicht van een leeuw, het vierde dat van een arend. Toen verhieven zich de cherubs. Dit was hetzelfde wezen, dat ik gezien had aan de rivier de Kebar. Als de cherubs gingen, gingen de raderen aan hun zijde; als de cherubs hun vleugels ophieven om op te stijgen boven de aarde, weken de raderen niet van hun zijde. Als genen stilstonden, stonden dezen stil; als genen zich verhieven, verhieven zich dezen met hen, want zij hadden de geest van de wezens in zich.

Toen ging de heerlijkheid van de Eeuwige weg van de dorpel van de tempel en ging staan boven de cherubs. De cherubs hieven hun vleugels op, onder het heengaan verhieven zij zich voor mijn ogen van de grond, en de raderen met hen. Bij de ingang van de Oostpoort van het huis van de Eeuwige hielden zij stil, en de heerlijkheid van de G'd van Israël was boven over hen. Dit was hetzelfde wezen, dat ik gezien had onder de G'd van Israël aan de rivier de Kebar, en ik begreep, dat het cherubs waren.

Ieder had vier aangezichten, ieder had vier vleugels en iets wat op mensenhanden geleek, was onder hun vleugels. Wat het voorkomen van hun aangezichten betreft, het waren dezelfde aangezichten, die ik gezien had aan de rivier de Kebar; het was hun verschijning, zij waren het zelf. Zij gingen, ieder recht voor zich uit.” (יְחֶזְקֵאל Yechez'q'el [Ezechiël] 10:1-22, NBG).

We weten nu dat het ook in hoofdstuk 1 om cherubs gaat, want in vers 15 van hoofdstuk 10 schrijft de profeet: “De cherubs stegen op; het waren de wezens die ik bij het Kebarkanaal al had gezien.” In vers 20: “Dit waren de wezens die ik al bij het Kebarkanaal had gezien, de wezens waar de G'd van Israël ook toen op rustte, en nu begreep ik dat het cherubs waren.” En in vers 22: “Ook hun gezichten leken op de gezichten die ik bij het Kebarkanaal had gezien: ze zagen er net zo uit, het waren dezelfde wezens.” (NBV). Zonder enige twijfel identificeerde Ezechiël de vier חַיֹּת chayot [wezens] uit hoofdstuk 1 met de vier כְּרוּבִים k'ruvim [cherubs] in hoofdstuk 10 en datzelfde zal naar alle waarschijnlijkheid ook met de vier חַיֹּת chayot [wezens] uit Openbaring 4 het geval zijn. Ondanks kleine verschillen zijn de overeenkomsten tussen de taferelen die Yochanan [Johannes] en Yechez'q'el [Ezechiël] in hun visioenen te zien kregen, zeer verbluffend, want er blijken duidelijke parallellen te zijn. Ik zal ze even op een rijtje zetten en daarvoor gebruik maken van de Nieuwe Bijbelvertaling.

Overeenkomsten en verschillen

In alle drie visioenen gaat het om vier hemelse wezens in de directe nabijheid van G'ds troon en wordt er gesproken over vuur en bliksems. In Openbaring 4:5-6 en 8 staat: “Van de troon gingen bliksemschichten uit en donderslagen en groot geraas. Voor de troon brandden zeven vurige fakkels: dat zijn de zeven geesten van G'd ... Midden voor de troon en eromheen waren vier wezens, die van voren en van achteren een en al oog waren ... Elk van de vier wezens had zes vleugels, met overal ogen langs de randen en aan de binnenkant.” In Ezechiël 1:4-5 en 13 schrijft de profeet: “Dit is wat ik zag: een stormwind, komend uit het noorden, een grote gloeiende wolkenmassa, een vuur van bliksemflitsen. Daar middenin zag ik iets dat glansde als wit goud. In het midden van het vuur zag ik iets dat leek op een viertal wezens ... Ze leken op iets dat eruitzag als brandende, vurige kolen; ze zagen eruit als fakkels. Er ging vuur heen en weer tussen de wezens, een gloeiend vuur, en er kwam bliksem uit het vuur!” In Ezechiël 10:12 staat evenals in Openbaring 4:6 en 8 nadrukkelijk vermeld, dat de vier wezens vele ogen

hadden: *“De lichamen van de cherubs, hun rug, handen en vleugels, en ook de wielen, waren helemaal bezet met ogen; dit gold voor de vier cherubs en voor de wielen.”* Dat wil dus zeggen, dat er in de hemel niets ongezien blijft wat er op de aarde gebeurt. Deze beschrijvingen van Yochanan [Johannes] en Yechez'q'el [Ezechiël] komen dus aardig met elkaar overeen. Het enige lastige verschil blijft wel het aantal vleugels. Maar dat is nog niet alles. Er is meer!

De vier gezichten

In Openbaring 4:7 staan er nog verdere details over het uiterlijk van de vier wezens: *“Het eerste wezen zag eruit als een leeuw en het tweede als een jonge stier; het derde had een gezicht als een mens en het vierde leek op een vliegende adelaar.”* In Ezechiël 1:5 en 8-10 lezen wij een soortgelijke beschrijving: *“Zo zagen zij eruit: ze leken op mensen, maar ze hadden elk vier gezichten en vier vleugels ... Aan hun vier zijden, onder hun vleugels, zag ik mensenhanden. De gezichten en vleugels van de vier wezens zagen er zo uit: hun vleugels raakten elkaar, en omdat ze aan elke kant een gezicht hadden, hoefden de vier wezens zich niet om te draaien als ze zich voortbewogen. Hun gezichten leken van voren op het gezicht van een mens en van rechts op de muil van een leeuw, van links op de kop van een stier en van achteren op de bek van een adelaar. Dat waren hun gezichten.”* In Ezechiël 10:14 schrijft de profeet: *“Iedere cherub had vier gezichten: bij de eerste was het gezicht van een cherub te zien en bij de tweede dat van een mens, bij de derde de muil van een leeuw en bij de vierde de bek van een adelaar.”*

De drie beschrijvingen van hun uiterlijk komen eigenlijk allemaal op hetzelfde neer. Er zijn wel een paar verschillen, maar dat maakt eigenlijk niet zo veel uit. Zo is er bijvoorbeeld een verschil in volgorde, maar daar gaat het niet om, want alle vier zijn even belangrijk. Dan is er het verschil dat de wezens in Openbaring slechts elk één gezicht hebben terwijl de wezens uit Ezechiël elk vier gezichten hebben, maar de gezichten zelf zijn wel allemaal dezelfde als in de parallelteksten. Alleen is het wel merkwaardig, dat er in Ezechiël 10:14 ‘het gezicht van een cherub’ staat in plaats van ‘het gezicht van een stier’, maar op zich levert ook dit geen probleem op als we daarbij in gedachten houden dat de profeet er in vers 22 nadrukkelijk bij vermeldt: *“Hun gezichten leken op de gezichten die ik bij het Kebarkanaal had gezien: ze zagen er net zo uit, het waren dezelfde wezens.”* Het gezicht van die cherub was dus het gezicht van een stier.

De symboliek en de gedaante van de vier hemelse wezens vinden wij terug in de vier banieren ofwel veldtekenen van de Israëlieten. Zo was bijvoorbeeld het veldteken van Yehuda [Juda] volgens de rabbijnse overlevering een leeuw, want er staat geschreven: *“Een leeuwewelp is Yehuda [Juda]; hij kromt zich, legt zich neder als een leeuw of als een leeuwin; wie durft hem opjagen?”* (בראשית B'reshit [Genesis] 49:9. Efraïm [Efraïm] droeg het beeld van een stier als veldteken, want over hem zegt de profeet: *“Ik hoor Efraïm [Efraïm] steeds klagen: U hebt mij geslagen om mij als een wilde stier te temmen.”* (ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 31:18).

De veldtekens van de twaalf stammen komen herhaaldelijk in במדבר B'mid'bar [Numeri] 2 en 10 ter sprake. In hoofdstuk 2 de verzen 2, 3, 10, 17, 18, 25, 31 en 34, en in hoofdstuk 10 de verzen 14, 18, 22 en 25. Numeri 2 gaat over de legering van de stammen van Israël rond de Mish'kan [Tabernakel]. Vers 2 lezen wij in de Statenvertaling: *“De kinderen Israëls zullen zich legeren, een ieder onder zijn banier, naar de tekenen van het huis hunner vaders; rondom tegenover de tent der samenkomst zullen zij zich legeren.”* De Hebreeuwse grondtekst noemt de banieren דגלים degalim en het woord dat is vertaald met tekenen is in het Hebreeuws אתת otot. Dit staat ook voor emblemen en insignes. Elke stam had zo'n teken. Voor een deel zijn deze tekens gebaseerd op בראשית B'reshit [Genesis] 49:2-27 waar Ya'aqov [Jakob] zijn zonen zegent.

Tussen banier en teken is dit verschil, dat onder banier verstaan moet worden: het grote veldteken van drie stammen, die onder één banier waren verenigd, en onder teken: het kleine veldteken van iedere stam of stamafdeling. Daar elke hoofdgroep - in het geheel waren er vier - die uit drie stammen bestond een banier had, zal deze wel groter en prachtiger geweest zijn dan de ‘tekenen’, waaronder de onderafdelingen gelegerd waren.

Volgens de oude Joodse mondelinge overleveringen was het veldteken van Juda zoals ik reeds eerder aangaf een leeuw, van Ruben een mensengestalte, van Efraïm een stier en van

Dan een adelaar (Targum Y'honatan bij B'mid'bar [Numeri] 2). Deze vier groepen waren dus rond de Mish'kan [Tabernakel] opgesteld. Dit beeld van de vier banieren met de afbeeldingen van een leeuw, een mens, een stier en een adelaar correspondeert dus met de gezichten van de vier wezens in Openbaring en Ezechiël.

In vroegere tijden werd de symboliek van de vier gezichten in sommige Bijbeluitgaven ook op de vier evangeliën toegepast door het plaatsen van de desbetreffende afbeeldingen: een mens met vleugels bij het evangelie van Mattheüs, een leeuw bij Marcus, een stier bij Lucas en een arend bij Johannes. Dat is natuurlijk inlegkunde, want dat valt nergens van af te leiden. Bovendien verschilde de onderlinge volgorde van de symbolen per Bijbeluitgave van elkaar.

Ook zag men in de vier gezichten een beeld van de viervoudige ambtsbediening, die volgens Efeziërs 4:11 door Yeshua aan de gemeente is gegeven: *“En Hij is het die apostelen [שְׁלִיחִים] sh'lichim] heeft aangesteld, en profeten [נְבִיאִים] n'vi'im], evangelieverkondigers [מְבַשְׂרִים] m'vas'rim], herders [רֹעִים] ro'im] en leraren [מּוֹרִים] morim].* U zult nu waarschijnlijk zeggen: hoezo vier bedieningen? Ik tel er vijf! Op het eerste gezicht lijkt dit inderdaad zo, maar de voorstanders van deze uitleg zien in apostelen en evangelieverkondigers hetzelfde ambt, omdat zij dezelfde taak hebben en de evangelisten door Sha'ul [Paulus] in zijn opsomming van de bedieningen in 1 Korinthiërs 12:28 niet apart genoemd worden: *“G'd heeft aan allerlei mensen een aparte plaats gegeven: ten eerste aan apostelen, ten tweede aan profeten en ten derde aan leraren. Dan is er het vermogen om wonderen te verrichten, de gave om te genezen en het vermogen om bijstand te verlenen, leiding te geven (dat zijn dus de herders) of in klanktaal te spreken.”* Klanktaal is natuurlijk geen goede vertaling, want dat wordt meteen met het “spreken in tongen” geassocieerd, dat in charismatische kringen gedaan wordt. In de Griekse grondtekst staat gewoon “verscheidenheid in talen” en dat is heel wat anders en in overeenstemming met Handelingen 2:6-11, waarin mensen uit vele landen de apostelen in hun eigen taal hoorden spreken. Dus ook in 1 Korinthiërs 12:28 had Sha'ul het over apostelen, profeten, leraren en broeders met het vermogen om leiding te geven, dus herders. Dat is de viervoudige ambtsbediening die de voorstanders van deze visie ook in de symboliek van de vier wezens in Openbaring en Ezechiël kunnen zien.

In elk geval representeren de gezichten van de vier hemelse wezens de vier belangrijkste groepen van schepsels op aarde: de mensen, de roofdieren, de tamme dieren en de vogels. Als wij de roofvissen bij de roofdieren en de tamme vissen bij de tamme dieren rekenen, dan vertegenwoordigen de vier cherubs rondom G'ds troon de gehele bezielde schepping. Het is toch wel interessant om daar even bij stil te staan.

Meerdere soorten van cherubs

Samenvattend kunnen wij dus constateren, dat de vier wezens in Openbaring zes vleugels en elk een ander gezicht hebben en rondom ogen. De vier cherubs in Ezechiël daarentegen hebben vier vleugels en elk vier gezichten, maar dan wel dezelfde vier als die in Openbaring, en eveneens rondom ogen. Het verschil in het aantal gezichten en vleugels wil echter nog niet zeggen, dat de vier wezens in Openbaring geen cherubs zouden zijn! Integendeel! Het laat alleen zien dat het hier misschien om twee verschillende soorten van cherubs gaat, want dat er meerdere soorten zijn die onderling van elkaar verschillend in het aantal vleugels en gezichten blijkt uit enkele teksten die ik nu onder uw aandacht wil brengen.

Cherubs met twee gezichten in de tempel

In hetzelfde boek Ezechiël beschrijft de profeet cherubs met twee gezichten, van een leeuw en van een mens, aan alle kanten van de Tempel: *“Er waren cherubs en palmen aangebracht, telkens een palm tussen twee cherubs, en iedere cherub had twee aangezichten: Het aangezicht van een mens naar de palm aan de ene kant en het aangezicht van een leeuw naar de palm aan de andere kant. Die waren aan alle kanten aan het gehele huis aangebracht. Van de grond tot boven de ingang waren de cherubs en de palmen aangebracht, en wel aan de muur van de tempel.”* (יְחִזְקֵאל Yechez'q'el [Ezechiël] 41:18, NBG). Het aantal vleugels wordt hier niet genoemd, maar opmerkelijk is wel het feit, dat de cherubs twee gezichten hadden en geen vier zoals in de beide eerdere visioenen. Over de ontbrekende gezichten van een stier en

van een arend wordt hier niet gesproken, terwijl die best ook in de muurversieringen hadden kunnen worden aangebracht. Dus kom ik tot de conclusie, dat er hier sprake is van een derde soort cherubs hetgeen bewijst, dat de wezens in Openbaring 4 eveneens cherubs kunnen zijn, maar dan van een andere soort.

Cherubs met slechts één gezicht op het verzoendeksel

De bekendste afbeeldingen van cherubs bevinden zich op het כַּפֹּרֶת kaporet [verzoendeksel] van de אֲרוֹן־הַבְּרִית Aron haB'rit [Ark des Verbonds]. Hierover lezen wij het volgende: *“Ook zult gij een verzoendeksel van louter goud maken, twee en een halve el lang en anderhalve el breed. En gij zult twee cherubs van goud maken, van gedreven werk zult gij ze maken, aan de beide einden van het verzoendeksel. Maak een cherub aan het ene einde en een cherub aan het andere einde; uit een stuk met het verzoendeksel zult gij de cherubs op zijn beide einden maken. De cherubs zullen twee vleugels uitgespreid houden naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkander gericht; naar het verzoendeksel zullen de aangezichten der cherubs gericht zijn. Gij zult het verzoendeksel bovenop de ark leggen en in de ark zult gij de getuigenis leggen, die Ik u geven zal. En Ik zal daar met u samenkomen en van het verzoendeksel af, tussen de beide cherubs op de ark der getuigenis, over alles met u spreken wat Ik u voor de Israëlieten gebieden zal.”* (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 25:17-22, NBG).

“Hij maakte een verzoendeksel van louter goud, twee en een halve el lang en anderhalve el breed. Hij maakte twee cherubs van goud, van gedreven werk maakte hij ze, aan de beide einden van het verzoendeksel, een cherub aan het ene einde en een cherub aan het andere einde. Uit een stuk met het verzoendeksel maakte hij de cherubs op zijn beide einden. En de cherubs hielden twee vleugels uitgespreid naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkander gericht; naar het verzoendeksel waren de aangezichten der cherubs gericht.” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 37:6-9, NBG).

Deze cherubs verschilden nogal van de door de profeet Yechez'q'el [Ezechiël] beschreven cherubs. Zij hadden namelijk niet vier, maar twee vleugels, die overigens die niet horizontaal, maar naar boven waren uitgespreid en daarmee samen als het ware een soort dak vormden om het verzoendeksel te overdekken. Verder hadden beide cherubs niet vier, maar slechts één gezicht, dat zij naar elkaar toegewend en neerwaarts naar de dekplaat gericht hielden. Ondanks deze duidelijke aanwijzingen weten velen blijkbaar toch niet hoe dit er ongeveer uitgezien moet hebben, want er zijn op afbeeldingen veel uiteenlopende varianten te zien. Zo zijn er sommige afbeeldingen, waarop de cherubs in het midden van het verzoendeksel staan, terwijl de tekst duidelijk zegt, dat de cherubs zich aan de beide uiteinden bevonden en dus niet in het midden. En dan zie je ook nog staande of knielende cherubs. Maakt dat wat uit? Volgens mij wel. Het idee van rechtop staande cherubs komt uit sommige vertalingen. In de Groot Nieuws Bijbel zijn de verzen 17 t/m 20 als volgt vertaald: *“Maak een deksel van zuiver goud, één en een kwart meter lang, vijfenzeventig centimeter breed, met op de beide uiteinden twee engelfiguren in goud gedreven. Die engelfiguren aan beide zijden dienen met het deksel één geheel te vormen. Ze moeten tegenover elkaar staan, met hun gezicht naar het deksel gekeerd en met hun uitgespreide vleugels het deksel afschermen.”* In de nieuwe bijbelvertaling lezen wij in vers 20: *“Ze moeten tegenover elkaar staan, met het gezicht naar de verzoeningsplaat gekeerd, en hun vleugels moeten gespreid zijn zodat ze zich daar beschermend over uitstrekken.”* Ook in de Willibrordvertaling staan de cherubs rechtop. Op zich zie ik daar wel een mooie symboliek in. Als de cherubs namelijk rechts en links staan met hun vleugels naar elkaar toe uitgespreid, dan vormen de vleugels een soort chupa, een bruiloftsbalakijn voor de hemelse Bruidegom, als de vleugels tenminste horizontaal waren uitgespreid, maar volgens de grondtekst was dat niet het geval. Jammer, deze optie gaat dus niet op. Bovendien had de Eeuwige Zichzelf dan toch wel erg klein moeten maken om onder de vleugels te komen staan. De al eerder genoemde pseudo-wetenschapper en hobbyarcheoloog Ron Wyatt had een heel andere voorstelling hoe dat eruitgezien moet hebben. Hij beweerde namelijk, de Ark des Verbonds vele jaren geleden met eigen ogen gezien te hebben. Volgens zijn beschrijving staan de cherubs niet bovenop de verzoenplaat, maar rechts en links op de grond naast de Ark. Zij houden aan de achterkant de vleugels tegen elkaar als rugleuning en aan de beide zijkanten de tweede vleugel omlaag als

armleuning en vormen op deze manier samen de 'Troon der genade'. In de video-reeks 'Ark Files' wordt dit aan de hand van computeranimatie aanschouwelijk gemaakt. Ik heb deze films alsook de afbeeldingen gezien en op het eerste gezicht lijkt het wel aannemelijk, want als men letterlijk uitgaat van de 'mercy seat', dus de 'troon der genade', dan zit daar inderdaad wel een logica in. Dit lijkt dus geniaal bedacht, ware het niet dat deze beschrijving niet overeenkomt met de beschrijving in de Tora. De cherubs staan daar namelijk niet rechts en links naast de Ark, maar bevinden zich op het verzoendeksel. Het in dit verband gebruikte Hebreeuwse woord על al betekent immers niet 'naast', maar 'op' of 'boven'. Denk hierbij maar aan de naam van de bekende Israëliische luchtvaartmaatschappij אל על El Al, die letterlijk 'naar boven' betekent. De NBG-vertaling zegt daarom zeer terecht: "Uit één stuk met het verzoendeksel zult gij de cherubs op zijn beide einden maken." Maar ook dat van die vleugels klopt niet. Volgens de grondtekst hielden beide cherubs hun vleugels namelijk omhoog (in het Hebreeuws מעל ma'al) gespreid om de ark te overdekken en niet naar opzij en omlaag om als rug- en armleuning te fungeren. Kortom, Ron Wyatt mag dan wel beweren met eigen ogen gezien te hebben dat de Ark er met de cherubs zo uitgezien zou hebben zoals hij het beschreven heeft, maar ik persoonlijk hecht toch wel meer waarde aan wat de Tora daarover zegt. Wat staat daar nu precies? Laten we de verzen 18 t/m 20 vanuit de grondtekst bekijken met de letterlijke vertaling:

ועשית שנים כרובים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפורת:
V'asita sh'nayim k'ruvim zahav miq'sha ta'ase ota miSh'nei q'tzot haKaporet.

En u moet maken twee cherubs van goud, van drijfwerk moet u ze maken vanuit de twee uiteinden van het verzoendeksel.

ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה מן הכפורת תעשו
את הכרובים על שני קצותיו:

V'ase k'ruv echad miQatza miZe uK'ruv echad miQatza miZe min haKaporet ta'asu et haK'ruvim al sh'nei q'tzotav.

En maak één cherub uit dit einde en één cherub uit dat einde, vanuit het verzoendeksel moet u maken de cherubs op beide uiteinden.

והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפורת ופניהם איש אל אחיו אל הכפורת יהיו פני הכרובים:

V'hayu haK'ruvim por'sei k'nafim l'ma'la soch'chim b'chan'feihem al haKaporet uv'neihem ish el achiv el haKaporet yih'yu p'nei haK'ruvim.

En moeten de cherubs uitbreiden de vleugels omhoog overdekkende met de vleugels het verzoendeksel en hun gezichten van de ene man naar de ander (letterlijk: zijn broer), naar het verzoendeksel moeten gezichten van de cherubs.

De NBG-vertaling alsook de Statenvertaling komen dus meer met de grondtekst overeen dan de andere vertalingen. Een prachtige vertaling van שמות Sh'mot [Exodus] 25:18-20 vinden wij ook in de Chumash van Jitschak Dasberg. Daar lezen wij: "En een tweetal gouden cherubijnen moet je maken, gedreven uit de beide uiteinden van het deksel moet je ze maken. Maak dus één cherubijn uit het uiteinde van deze zijde en één cherubijn uit het uiteinde van gene zijde, uit het deksel zelf moet je ze aan beide uiteinden maken. De cherubijnen moeten hun vleugels naar boven uitspreiden, met hun vleugels het deksel overdekkend, hun gezichten naar elkander toegewend; naar het deksel toe moeten de gezichten der cherubijnen gewend zijn." Het feit dat de cherubs hun hoofden moesten buigen om hun gezichten ootmoedig neerwaarts naar de dekplaat gericht te houden ondersteunt volgens mij de overtuiging van velen, dat zij daarbij een knielende houding aannemen, want ook ik kan mij niet voorstellen dat G'ds dienstknechten in Zijn aanwezigheid rechtop staan. Zeker niet als wij daarbij in acht nemen dat er in שמואל א Sh'mu'el alef [1 Samuël] 4:4 en in תהלים Tehilim [Psalmen] 99:1 geschreven staat, dat de Eeuwige op de cherubs troont.

Cherubs met twee vleugels in de tempel

De cherubs beschermen en bewaken G'ds troon in de hemelse gewesten en zij waren ook onzichtbaar in de tempel, G'ds troonzaal op aarde, om de ark des verbonds te bewaken, hetgeen afgebeeld werd door de cherubfiguren met uitgespreide vleugels boven de ark:

“Voorts maakte hij in de achterzaal twee cherubs van oleasterhout van tien el hoog. Vijf el was de ene vleugel van de cherub en vijf el was de andere vleugel van de cherub; tien el van het ene tot het andere einde van zijn vleugels. De andere cherub was ook tien el; de beide cherubs hadden dezelfde maat en dezelfde gedaante. De hoogte van de ene cherub was tien el en evenzo die van de andere cherub. Hij plaatste de cherubs in het binnenste vertrek en zij spreidden hun vleugels uit, zodat de vleugel van de ene aan de ene muur raakte, en de vleugel van de andere cherub aan de andere muur, terwijl hun vleugels aan elkander raakten in het midden van het huis. En hij overtrok de cherubs met goud. En op al de muren van het huis rondom, die van de binnenste en van de buitenste zaal, bracht hij ingesneden beeldwerk aan: cherubs, palmen en open bloemknoppen. Ook de vloer van het huis, die van de binnenste en van de buitenste zaal, bedekte hij met goud. Als toegang tot de achterzaal maakte hij deuren van oleasterhout; het geraamte der posten vormde een vijfhoek. De beide deurvleugels waren van oleasterhout, en hij bracht daar beeldwerk op aan: cherubs, palmen en open bloemknoppen, en overtrok ze met goud; hij legde het goud op de cherubs en de palmen. Evenzo maakte hij voor de toegang naar de hoofdzaal posten van oleasterhout die een vierhoek vormden, en twee deurvleugels van cypressehout, de ene deurvleugel met twee draaibare vleugelhelften en de andere deurvleugel met twee draaibare vleugelhelften. En hij bracht daar cherubs, palmen en open bloemknoppen op aan en overtrok het met goud, dun uitgeslagen over het graveerwerk.” (מְלָכִים א) M'lachim alef [1 Koningen] 6:23-28, NBG).

“Hij maakte in het vertrek van het heilige der heiligen twee cherubs, beeldhouwwerk, en men overtrok ze met goud. De vleugels der cherubs hadden een gezamenlijke lengte van twintig el; de ene vleugel van de ene was vijf el en raakte aan de wand van het huis, terwijl de andere vleugel vijf el was en aan de vleugel van de andere cherub raakte. En de ene vleugel van de tweede cherub was vijf el en raakte aan de wand van het huis, terwijl de andere vleugel vijf el was en aansloot aan de vleugel van de eerste cherub. De vleugels van deze cherubs strekten zich twintig el uit; zelf stonden zij op hun voeten met hun aangezichten naar het huis. Hij maakte het voorhangsel van blauwpurper, roodpurper, karmozijn en fijn linnen en bracht daarop cherubs aan.” (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב) Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 3:10-14, NBG).

“De priesters brachten de ark van het verbond met de Eeuwige naar zijn nieuwe plaats in de achterste zaal van de tempel, het allerheiligste, en zetten hem neer onder de vleugels van de cherubs, zodat de gespreide vleugels van de cherubs zich beschermend over de ark en zijn draagbomen uitstrekten.” (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב) Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 5:7-8, NBV).

יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים Yoshev haK'ruvim - Die op de cherubs troont

Als we de beschrijvingen van de cherubs in Ezechiël 1 en 10 en van de serafs in Jesaja 6 met elkaar vergelijken, dan zien we al gauw dat de serafs hoger in rang zijn, want zij staan boven G'ds troon. De cherubs zijn lager in rang, want zij bevinden zich onder G'ds troon. In Ezechiël 1 lezen wij immers in vers 22-23: *“En boven de hoofden van de wezens was een soort koepel, glinsterend als ijs, angstwekkend - deze koepel strekte zich hoog boven hun hoofden uit. Daaronder stonden ze, en hun vleugels waren uitgespreid en raakten elkaar. Hun twee andere vleugels waren toegevouwen en bedekten hun lichamen.”* En in vers 26: *“En boven de koepel zag ik iets dat leek op een troon van saffier, en daarboven, op die troon, zag ik een gedaante als van een mens.”*

De cherubs bevinden zich dus onder G'ds troon, die als het ware door hen gedragen wordt. Daarom wordt er diverse keren in de TeNaCH gezegd, dat de Eeuwige op de cherubs troont. In het Hebreeuws is dit: יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים Yoshev haK'ruvim. Ik citeer deze teksten allemaal uit de NBG-vertaling: *“Daarop zond het volk bericht naar Shilo, en zij brachten vandaar de ark van het verbond des Heren der heerscharen, die op de cherubs troont!” (שְׂמוּאֵל א) Sh'mu'el alef [1 Samuël] 4:4).* - *“Wederom vergaderde David alle jongemannen in Israël, dertigduizend; en trok*

op en toog met al het volk dat bij hem was, uit Ba'ale-Yehuda, om vandaar de ark G'ds mee te voeren, waarover de naam is uitgeroepen: de naam van de Here der heerscharen, die op de cherubs troont!" (שְׁמוּאֵל בְּ Sh'mu'el bet [2 Samuël] 6:2). - "En David trok met geheel Israël naar Ba'ala, naar Qir'yat-Ye'arim, dat tot Juda behoort, om vandaar te halen de ark van G'd, de Eeuwige, die op de cherubs troont, de ark, waarover de Naam is uitgeroepen!" (דְּבַרֵי הַיָּמִים א' Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 13:6). - "Eeuwige, G'd van Israël, die op de cherubs troont, Gij, Gij alleen zijt G'd over alle koninkrijken der aarde; Gij hebt de hemel en de aarde gemaakt!" (מְלָכִים ב' M'lachim bet [2 Koningen] 19:15 en יֵשַׁעְיָהוּ Yeshayahu [Jesaja] 37:16). - "Herder Israëls, neem ter ore! Gij, die Jozef leidt als schapen, Gij, die op de cherubs troont, verschijn in lichtglans!" (תְּהִלִּים תְּהִלִּים Tehilim [Psalm] 80:2). - "De Eeuwige is Koning. Dat de volken beven. Hij troont op de cherubs, de aarde sidde!" (תְּהִלִּים תְּהִלִּים Tehilim [Psalm] 99:1).

Dit werd in de zichtbare wereld uitgebeeld door middel van het verzoendeksel op de ark des verbonds. Daarom zei de Eeuwige tegen Moshe [Mozes]: "Leg de verzoeningsplaat op de ark; leg de verbondstekst die Ik je zal geven in de ark. Daar zal Ik je ontmoeten, en vanaf die plaats, boven de verzoeningsplaat, tussen de twee cherubs op de ark met de verbondstekst, zal Ik met je spreken en je alles zeggen wat Ik van de Israëlieten verlang!" (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 25:21-22). En zo gebeurde het ook: "Wanneer nu Moshe de tent der samenkomst binnenging om met Hem te spreken, dan hoorde hij een stem, die tot hem sprak van boven het verzoendeksel, dat op de ark der getuigenis was, van tussen de beide cherubs, en Hij sprak tot hem." (בְּמִדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 7:89).

Conclusie

De vier wezens uit Openbaring 4 hebben we door tekst met tekst te vergelijken geïdentificeerd als cherubs. Zij genieten het voorrecht, om als wachtters en troon dragers in de directe nabijheid van de Eeuwige te mogen zijn en hebben dus alle reden om Hem dag en nacht te loven en te prijzen met de woorden: "Heilig, heilig, heilig is G'd, de Eeuwige, de Almachtige, die was, die is en die komt!" (חִזְיֹן Chizayon [Openbaring] 4:8). Amen!

Werner Stauder